

Vanhusneuvoston Lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen Ikääntyneiden palvelut myöntämisen perusteiden, ehtojen ja kriteereiden muuttamisesta

Vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien ikääntyneiden palvelujen myöntämisen perusteiden, ehtojen ja kriteereiden muuttamisesta. Lausunnon taustaksi vanhusneuvosto sai kokoukseen 12.4.2023 esittelyn ja kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta vanhusneuvoston työryhmä valmisteli lausunnon. Työryhmän muodostivat Torolf Hedlund ja Kerttu Perttilä. **Lausunto on osoitettu hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelualueelle.**

Palvelujen hakeminen, myöntäminen ja päättäminen (2.3)

Myöntämisen perusteissa todetaan, että kokonaisarvioinnissa kiinnitetään huomiota henkilön fyysiseen arjen toimintakykyyn, psykososiaaliseen hyvinvointiin ja asuinympäristön toimintakyvylle asettamiin esteisiin, taloudellisiin mahdollisuuksiin ja **vapaaehtoistoimijoiden mahdollisuuksiin** olla tukena henkilön arjessa.

Vapaaehtoisia ei voida velvoittaa ottamaan vastuuta ikääntyneen henkilön palveluista, jolloin vapaaehtoisten toimijoiden mahdollisuuksia olla tukena henkilön arjessa ei voida pitää palvelujen myöntämisen kriteerinä.

Palvelujen myöntämisen perusteet on joskus todettu **harkinnanvaraiseksi**, joskus ei. Kun palvelut myönnetään aina palvelutarpeen arvioinnin perusteella, tulee palvelujen saatavuuden perustua aina hyväksytyihin kriteereihin, ei harkinnan varaisuuteen.

Vanhusneuvosto kiinnittää lausunnossaan huomiota seuraaviin palvelujen myöntämisen perusteisiin ja kriteereihin ehdotettuihin muutoksiin:

Ateriapalvelut (4.1)

Myöntämisen perusteissa, ehdoissa ja kriteereissä on ympärilyöreyttä. Miten esimerkiksi voidaan taata, että kotiin tuotu ruoka tulee syödyksi, jotta aliravitsemuksen riski ei kasva? Ateriapalvelut sisältävät lounaan ja päivällisen. Kaksi ateriaa eivät täytä ikääntyvien ravitsemussuosituksia. Miten aamupalasta, päiväkahvista ja iltapalasta huolehditaan? Miten turvataan riittävä nesteytys?

Siivouspalvelu (4.3)

Asiakasta ohjataan ensisijaisesti järjestämään siivous itsemaksavana (4.3). Vähävaraisilla ikäihmisillä ei ole mahdollisuutta hankkia yksityisiä siivouspalveluja.

Kauppapalvelussa avustaminen (4.4)

Ilmaisu 'kauppapalvelujen järjestelyn aikana' on epäselvä. Voisiko kolmas kappale myöntämisen perusteissa olla yksinkertaisesti: 'Pakottavissa syissä voidaan tilapäisesti käydä asiakkaan puolesta kaupassa'. Mitä pakottavat syyt ovat, on lueteltu seuraavassa kappaleessa. Onnistuvatko kauppapalvelut yksinasuvien muistisairaiden kohdalla?

Tilapäinen kotihoito/Etäkotihoito (5.1)

'Etäkotihoito on ensisijainen käyntimuoto, kun se on asiakkaan toimintakyvyn kannalta mahdollista' ilmaisun tulee sisältää ajatus siitä, että etäkotihoitopalveluja ei koskaan tarjota henkilölle, jolla ei ole tarvittavia valmiuksia sen käyttöön. Jokaisen asiakkaan kohdalla myös henkilökohtaiset tapaamiset ovat välttämättömiä. Etäkotihoiton tulee jatkossa olla kaksisuuntaista, jolloin asiakas voi etäyhteyden kautta ottaa myös itse tarvittaessa yhteyttä kotihoitoon.

Turvallinen lääkehoito (5.1)

Lääkehoidon turvallinen toteutumien edellyttää valvontaa, seuranta ja **arviointia**. Arvioiminen vaatii hoitajalta hyvää asiakkaan tuntemusta. Päivittäin vaihtuvat hoitajat eivät ole päteviä arvioimaan lääkehoidon turvallisuutta.

Säännöllinen kotihoito (5.2)

Palvelun myöntämisen perusteisiin on kirjattu, että säännöllistä **kotihoitoa ei myönnetä yksinomaan peseytymisessä avustamiseen**, siivoukseen, kodinhoidollisiin tehtäviin tai asiointiapuun.

Kotona asuu entistä huonokuntoisempia ihmisiä, jotka eivät välttämättä pääse suihkuun, esimerkiksi omakotitalon alakerrassa olevaan suihkutilaan. On omaishoitajia, jotka selviytyvät kaikista muista hoitotoimenpiteistä, mutta eivät pysty oman ja omaishoidettavan turvallisuuden vuoksi viemään painavaa, huonosti liikkuvaa tai

28.4.2023

liikuntakyvyttöntä omaishoidettavaa yksin suihkuun. Silloin **on perusteltua, että asiakkaalle myönnetään säännöllisenä kotihoitona peseytymisessä avustaminen myös yksittäisenä hoitomuotona.** Jos peseytyminen joudutaan hoitamaan kodin ulkopuolella, on arvioitava uudelleen, onko asiakas kotihoitokuntoinen.

Jokaisen kotikäynnin yhteydessä tulisi huomioida myös omaishoitajana toimivan tilanne, toimintakyky ja jaksaminen.

Yhteisöllinen asuminen (10.3)

Yhteisöllinen asuminen määritellään asiakirjassa varsin kapea-alaisesti vuokra-asumisena, johon sisältyy asunto, asukkaiden yhteisiä tiloja ja toimintaa sekä tarpeenmukainen hoiva- ja huolenpito. Yhteisöllisen asumisen käsitteeseen tulisi sisältyä myös asumisympäristö ja yhteisöllisyys sen sisällä eri ikäpolvien kanssa. Hyvinvointialueen tulee yhdessä jäsenkuntien kanssa rakentaa todellista yhteisöllistä asumista.

Kun saman katon alla on tarjolla peruspalveluasumista/yhteisöllistä asumista ja tehostettua palveluasumista, mahdollistetaan siirtyminen kevyemmästä palvelusta vaativampaan sekä helpotetaan avioparien yhteydenpidon jatkumista.

Vanhusneuvosto kiinnittää huomiota Sosiaali- ja terveystieteiden perusteet, ehdot ja kriteerit, Ikääntyvien palvelut asiakirjassa lisäksi seuraaviin seikkoihin:

LUVN:n strategialuonnoksen mukaan 'Hyvinvointialueen perustehtävä on varmistaa, että palvelut ovat kaikille yhdenvertaisesti saatavilla.' Sosiaali- ja terveystieteiden perusteet, ehdot ja kriteerit, Ikääntyvien palvelut asiakirjassa eräiden palvelujen kohdalla on maininta, että ko. palvelu on saatavilla vain tietyissä kunnissa tai ettei palvelua ole saatavilla tietyissä kunnissa. Tarpeenmukainen palvelujen saatavuus tulisi taata kaikissa LUVN:n kunnissa.

Kotona asuminen voi edellyttää asunnon muutostöitä. Miten hyvinvointialue voi tukea asunnon muutostöissä ja kenen avulla muutostöitä voidaan tehdä?

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston puolesta,

Olli Männikkö
Puheenjohtaja

Torolf Hedlund
Vanhusneuvoston jäsen

Kerttu Perttilä
Vanhusneuvoston varajäsen